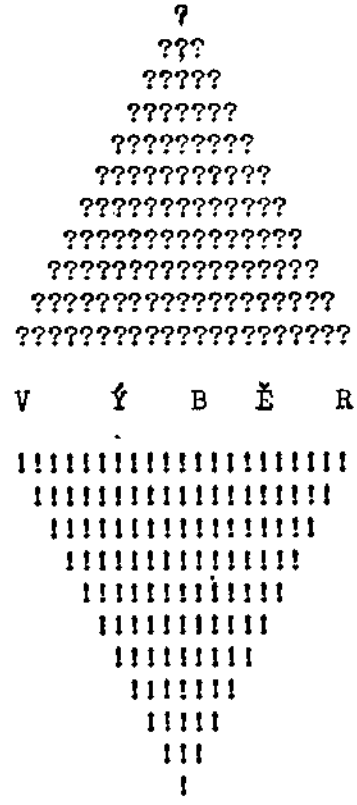

PRAVIDELNÝ NEPRAVIDELNÍK

V ý b ě r č. 2

Vladimír Makanin	Hlasy
M. Gregory Lewis	Mnich
James Dickey	Pád
Ludvík Kundera	Gottfried Benn
Anály Patafyziky	Albert Marenčin
	Statut Kolegia Patafyziky
	Zahajovací proslov
Jacques Prévert	Pan Hovňous

Vladimír Makanin

HLASY

Byl tu zřetelný pocit viny - něčím jsem se rozhodně provinil, to mi bylo jasné a jako bych dokonce své provinění znal; doprovázeli mě tři muži s rozpláclými obličeji; šli jsme stepí; nepospíchali jsme; ti tři mě eskortovali. Půda byla rozpraskaná suchem, porostlá pelyňkem, a když jsem se zastavoval /tvářil jsem se bezstarostně, jako že jsem si jist jejich spravedlnosti vůči mě/, když jsem se shýbal, abych si utrhl keříček pelyňku, všichni tři taky spomalovali krok a jakoby se zastavovali. Hvízdal jsem si. Nad hlavou se mi najednou objevil skřivánek, a kdyby zpíval, bylo by z nás dohromady duo; hvízdal jsem si, ale mí průvodci mlčeli.
"Já si hvízdám," řekl jsem a zachytil pohled úzkých očních štěrbin muže po mé pravé ruce, který šel skoro vedle mne.
"Co?"
"Že si hvízdám," opakoval jsem s úsměvem. Z trojčlené eskorty mi připadal nejsympatičtější, nebyl tak ošlehaný, jako druzí dva; měl mladistvý obličej s měkkými, dokonce trochu ženskými rysy. Zdálo se mi, že když je mi sympatický on, mohu být docela dobře sympatická já jemu, a v tom už se pro mě mohla skrývat a taky skrývala určitá naděje. Neodpověděl. Švihl se karabáčem přes měkkou starou shrnovačku, která připomínala starou harmoniku, a z nudy s ní oklepal prach. Rána zasáhla luční kobylku na botě a v momentě ji rozmázla na beztvarou skvrnu.
Před námi se objevilo nevelké východní stavení uplácané z hlíny. Vyvstalo z bělavého pelyňku v jediném okamžiku - samo samotinké uprostřed holé a liduprázdné stepi. Měl jsem žízeň, ale voda nebyla. Přesněji řečeno, vody bylo málo. Stařec s řídkým úzkým vousem na bradě ji přinesl v ploché misce - ti tři si misku podávali a každý z nich měl několik doušků. Poslední /ten s mladistvou tváří/ pohlédl na zbytek vody, chtěl podat misku mně, ale pak jakoby se vzpamatoval, dal si ještě hlt a vodu dopil; potom se znovu ohlédl po druhých dvou /nebudou-li mu vytýkat přílišnou dobrotu/ a přece jen natáhl ruku s miskou k mému obličeji. Mé ruce, holé a ošlehané větrem, misku okamžitě popadly a tam na dně se třásla spolu s temnými smítky a žlutavými zrnky pelyňku kapka vody. Vypil jsem jí do dna. Pil jsem dlouho, jak jsem čekal na stékající kapku. A právě tehdy, když jsem nad okrajem misky, která mi zakrývala obličej, bloudil očima po okolí, tehdy jsem spatřil mrtvého. Nějak jsem si ho nevšiml, když jsme dorazili ke stavení. Ležel na písku; starý teď přidřepl vedle něho, oplakával ho a hleděl mrtvému do tváře, zatímco moji tři průvodci líně kopali hrob. Stařec je prosil o pomoc a domlouval jim, aby si pospíšili. "Musíme ho pochovat," říkal a za chvíli zas:
"musíme ho pochovat." Tři kopali jámu a kolem ní pokládali suché hlíněné cihly vetvaru krychle; stavěli z nich cosi na způsob náhrobku, na pohled to připomínalo velkou pyramidu ze stavebnicových kostek, jak jí z nedostatku jiné práce stavějí děti.
Starec umyl mrtvému obličej, přihladil mu skráně - a v jeho rukou se teď objevila břitva. Otáčel jí /pobleskovala na slunci/ a halasně si stěžoval kopáčům, že musí mrtvého oholit, ale vleže to asi nesvede, je to prý nešikovné. "Neumím holit lidi vleže," lamentoval starý.
A dotíral:
"Třeba to někdo z vás umí!"
Pořád na ně doléhal a dotíral; mě jako by nevnímal, No co, pohřeb jako pohřeb - zatvářil jsem se, jako že je všecko v úplném pořádku, a dokonce jsem se mu pokusil poradit: slyšel jsem, povídám, že u vás na Východě není výslovně předepsáno holit nebožtíky břitvou, vousy se také mohou vytrhat hrubou nitkou: to se nit pevně přitiskne k obličeji a táhne se po tváři dolů, vousy se na ní navíjejí a vytrhávají se jeden po druhém. Tvářili se, že mě neslyší; nikdo neodpověděl.
Poručili mi, abych si sedl na zem a natáhl nohy; o moje záda opřely záda nebožtíkovy; jeho bezvládná, měkká a zároveň drsná hlava se mi svezla vzadu po krku. Jelikož jsme k sobě seděli zády, nic jsem neviděl /viděl jsem jenom step/, ale bylo mi jasné, že starý hodlá holit nebožtíka vsedě; slyšel jsem, jak šustí štětka v mýdlové pěně a jak si naříká na nedostatek vody. Pak jsem slyšel škrábání po strništi mrtvého. A skoro v tu samou chvíli jsem ucítil chlad - vstupoval do mne v pře-

rývaných impulsech, které vycházely ze zad mrtvého. Kdyby nebylo toho chladu, sedělo by se mi takhle zády k zádům docela pohodlně, protože jsem byl po dlouhé cestě unaven a trnuly mi nohy. Ale teď jsem se rychle ochlazoval. Mrazivá vlna mi náhle pronikla do oblasti pravé lopatky s takovou silou, že jsem se otřásl, a starý mě hned přísně napomenul, abych sebou neškubal, jinak že mrtvému pořeže tváře. Teď si položil hlavu nebožtíka na mé levé rameno a zřejmě zvrátil dozadu, tak jak to dělají všichni holiči, aby se dostali zákazníkovi na krk a na ošemetná místa kolem brady: studená ucho svého parťáka jsem teď cítil na vlastním levém uchu. V tu chvíli se ozvalo první zkusmé zaškrábání v této nové poloze.
Stařec holil a já jsem čím dál tím víc tuhl - nejdřív mi zchladla ramena, potom celá záda, chlad se mi rozlézal po pažích a jenom prsty u rukou, složené na břiše, no a pak samozřejmě natažené nohy byly stále ještě teplé, mohl jsem doufat už jenom ve své vlastní nohy, ty byly opravdu ještě pořád moje. Ale prochládal jsem teď i v bederní části páteře až po kostrč, a když to pomalé škrábání skončilo a toho svého nebožtíka odtáhli, zůstal jsem docela ztuhlý sedět stále ve stejné poloze jako nějaký cínový vojáček, studený a nehybný. Vstát jsem nebyl s to. Jako bych v této poloze vrostl do země, podobně, jak umí do ní vrůstat vše neživé.
Odzpívali krátkou modlitbu. Starý se k nim nepřipojil - na poslední chvíli se ještě snažil něco zvelebit na nebožtíkově zevnějšku, smetal prach z jeho obleku a obíral stébla trávy.
Za nepřetržitého zpěvu odvlekli mrtvého do jeho azylu z krychlových cihel, uložili ho tam a vydali se dál stepí - stařec a ti tři - já jsem tam pořád seděl bez hnutí.
Byli už asi na dvacet kroků ode mně, když se jich stařec na mne ptal a jeden z těch tří odpověděl:
"Zasedmi osmin je to Slovan, z jedné osminky možna Skytha."
"Z jedné osminky?"
"Možné, že ani ne, kde by to nabral."
"Trochu málo," řekl stařec.
A tehdy se na mě, jak jsem tam zůstal sedět, v chůzi otočil ten, co vypadal mladistvě, a jako by chtěl zavolat:
"Nashle!" - ale nezavolal: aniž zvolnil krok, aniž se zastavil, lehce a ledabyle po mě hodil, spíš vlastně za mnou vyslal z dvaceti či pětadvaceti kroků kopí střední velikosti a mé tělo vydalo zvuk, jaký vydává žárem nafouknutá ryba, když se do ní zkusmo vrazí nůž: zásah.
Já jak jsem tam tak seděl, začal jsem se pomalu kácet a kopí, jímž jsem byl proboden, se začalo pomalu napřimovat, dokud nezůstalo trčet vzhůru; kopí mělo teď skoro vertikální polohu a já jsem ležel na zemi, na přimáčknutém pelynku. Byl jsem stále ještě studený a jako bez života, a možná proto jsem cítil, že bolest byla tupá, a uvědomoval si všechno, co se se mnou dělo. Kopí mnou projelo pod posledním pravým žebrem - protalo kožní tkáň, proniklo epitelem, ostřím se zabořilo do husté kašovité hmoty jater, bez obtíží roztrhalo anebo rozhrnulo závity střev a vyšlo ven; byl jsem proboden skrz naskrz.
Do trhliny v játrech vnikly cizorodé látky a v krvi nastal septický proces, srážení krve v cévách postupovalo dál a dál /připomínalo kysnutí mléka, ale rychlené, místo čtyřiadvaceti hodin dvacet minut/, a když vyřadilo vegetativní oběh, mé plíce ztuhly v křeči. Bez kyslíkové výměny se začaly dusit buňky; žíly už jen svépomocí, ze svých vnitřních rezerv. Jenže těch valem ubývalo. Procesy v mém těle ustaly - stop - a teď se kolečka roztočila v protisměru: nastal opačný proces, rozklad. Aminokyseliny se začaly přeskupovat. Došlo k dýchání bezprostředně vzduchem. Buňka vstřebávala čistý kyslík přímo, docházelo ke spalování, jemuž se bůhvíproč říká zahnívání, taková hloupost. Bitva je bitva. Nezbývalo než bojovat o svou vlastní existenci, nějak přežít, to jest zůstat mezi živými, živoucími, a proto - právě proto - se aminokyseliny snažily rychle přeměnit, vtělit se v trávu, v půdu, v mikroorganismy, ve vzduch. Jsou to zkušení bojovníci. Nepromarnovaly a nepromarnily svou šanci.
Má tvář tou dobou ztratila poddajnost; ruka mi ztěžkla, byla teď jako poleno; v křeči jsem si ji přitisknul na obličej, jako bych chtěl uchránit své oči, světlé po matce, před jestřáby; ale stepní dravci už nad mnou kroužili. Mé "já" se rozpadlo. Musel jsem si nakonec vybrat z toho, co zbylo. Mé "já" zmateně pobíhalo po mém rozkládajícím se těle v zoufalé snaze se aspoň někam upíchnout, ovšem výběr nebyl velký; pocítil jsem, že jsem získal dlouhé pružné tělo, a třebaže moje nové tělo bylo slizské a studené, nestěžoval jsem si, opakuji znovu, že jsem musel

vybírat z toho, co zbylo. Prolezl jsem mezi žebry skeletu, jímž jsem kdysi byl já sám, minul jsem rozpadlá játra a dřevěné kopiště, na povrchu vypulírované - a pozvolna jsem získával jistou mrštnost, dokonce jsem si rychle zvykal, tak jako si zvykne třeba člověk, který přišel o nohu a že už mu nenaroste. Já jsem přišel o víc, ale myslet na to nemělo teď význam. Byl jsem červ, byl jsem živý tvor, a to není málo. Lezl jsem jenom proto, abych se dostal ven. Ovinul jsem se kolem žebra, houpal se a čichal vůni trávy a hlíny. Jenom bláhový člověk může tvrdit, že červ žije v mrtvole rád, omyl, on se tam sice narodí, když přijde čas, to je pravda, ale brzo odchází, jako ostatně odcházejí všichni dospívající z míst, kde se narodili. Vší silou jsem se na žebru rozhoupal, pak jsem se pustil a padal - - a pak jsem úplně suverénně začal lézt po zemi, měl jsem žízeň, neboť červ miluje vlhko.
Slunce stálo vysoko; červ není člověk - a tak jsem instiktem zjistil, kde tady ve stepi může být voda. Slyšel jsem ji, jako je slyšet zvuk letadla, a hned jsem se za tím zvukem vydal. Nelezl jsem ani moc dlouho, protože jsem lezl správným směrem. Voda byla nedaleko; země svěže a horkucně zavoněla už za prvním pahrbkem; voda mě chtěla stejně moc, jako jsem chtěl já ji. Lezl jsem; natahoval jsem krk, přitahoval pak střed a nakonec zadní část těla. Po pelynku a písku se nahle objevily první zelené záblesky trávy. Voda byla blízko. A v tom jsem spatřil člověka. Pár centimetrů ode mne stál stařec, kterého jsem nedávno viděl - ještě za své člověčí existence; tehdy byl ubohý a otrhaný, ale teď, třeba i v hadrech, mi nepřipadal ubohý. Byl jsem šokován. Zahradil mi cestu k vodě. A zeptal se:
"Lezeš?" A těsně vedle jsem spatřil podrážky jeho starých sešmatchaných holínek. Boty byly jako dva obrovské pilíře. Šlápl a jeho bota se jako balvan navalila na polovinu mého těla, bylo jasné, že kdyby chtěl, okamžitě by mě rozšlápl. Svíjel jsem se - holínka každou chvíli trochu přitlačila a zvyšovala mou bolest, už jsem se bál, že přetlakem své vnitřní tekutiny prasknu.
"Tak co?" byla jeho první otázka. "Hřešils?"
Chtěl jsem mu odpovědět, že sám to ví nejlíp, tak proč se ptá, ale neměl jsem hlas, dokonce ani vypísknout jsem nemohl; jenom jsem se začal horlivěji a podlézavěji vrtit.
A on /tam nahoře/ zřejmě pokýval hlavou.
"Hřešíte." pronesl vyčítavě, "celou zem zostoudíte."
Znovu jsem se začal vlnit a zmítáním těla odpovídat, že to jako dělají všichni. A já jsem jako všichni, tak proč si právě mě vzal na paškál.
"A proč teda chceš žít?"
"To přece dělají všichni."
"Zase všichni ... Všichni toho chtějí," poškleboval se mi stařec a napodoboval /přeloženo do jazyka/ mou vlnivou intonaci. "Ale proč chceš žít zrovna ty?"
Neomaleněji a hruběji mě přidupl k zemi; rozum se mi úplně zakalil, celý jsem se nadul a každou chvíli jsem mohl prasknout a roztéct se.
"Cos dělal ve svém životě - povídej!"
Je mi hanba ale musím přiznat, že jsem začal blábolit /zmítáním svého vzdutého těla/ cosi o jakýchsi přednostech. Vyšlo napovrch něco, nad čím jsem užasl: tak snadno se mluví o vlastních přehřešcích, je to tak prosté vyjmenovat všechny své choulostivé a ostudné činy, ať už jsem se jich dopustil před rokem nebo před deseti lety /když si je připomínáme, způsobuje nám to dokonce svéráznou kajícnickou rozkoš/, ovšem pokusíme-li se povědět, v čem jsme dobří, je to nad naše síly, zní to trapně, dokonce nechutně a v každém případě je to nemístné.
Znovu jsem se začal zuřivě vlnit, nevěděl jsem, co mám vzpomenout, co mám říct, a začal jsem blekotat, že neumím chválit sebe sama. U nás je prý zvykem, aby chválili ti druzí.
"Ti druzí?"
"Ano."
"A jak ti druzí chválí?"
"No jak... Já udělám něco užitečného, prospěšného, zkrátka dobrou věc - a oni mě pochválí. Je potřeba udělat něco pro člověka, něco prospěšného."
"Vy si teda žijete," odfrkl stařec.
Tlak holínky, která mě tiskla k zemi, povolil. Celé tělo mi začalo trnout; zkusil jsem lézt; vlekl jsem za sebou zadní polovinu těla, která byla ještě v šoku a táhla se jako bez života.

Střelec nade mnou pravil:
"Dobrá, žij, dávám ti odklad."
Slunce hřálo, voda byla blízko. Tolik mě rozradostnila možnost žít dál, že jsem si dodal odvahy. Zeptal jsem se ho, za co mi dává odklad, chtěl jsem to vědět. Opakoval jsem stejný pohyb těla.
"Za co?"
A on mi řekl, za co. Věděl všecko o mě a beze mne; můj život měl přečtený snadno a rychle; ted jmeno al podle mého názoru úplnou maličkost, nestálo to za řeč - - a já strnul v šoku stejně jako moje tělo; za žádnou cenu jsem si to neuměl vysvětlit; to, o čem on mluvil, nebyla ani žádná přednost, ani dobrý skutek, spíš se to snad dalo počítat k mým slabinám.
"Ale takových je moc," nesměle pískl můj hlásek.
Řekl:
"Taky nejsi sám, komu dávám odklad."
A v tom dodal ještě čtyři slova:
"Moc se svíjíš, červe." A nakopl mě nohou, aby mě víc nebiděl. Byla to sakramentská rána, ale i zřejmě dobře propočítaná a nepostrádala ani malounko lidskosti: tělo mi neprasklo, vymrštilo se jako pružina a vyletělo do vzduchu; a vidíte to, přeletěl jsem pahorek a plácnul sebou do příkopu s vodou, za kterou jsem podle čichu dávno a dlouho lezl, celý žíznivý.

/ 9 kapitola Hlasy - vydalo Odeon SSP 1985/

Matthew Gregory Lewis

MNICH

Závěr příběhu Agnes de Medina

Moje domělá smrt byla provázena největšími mukami. Představená mi ztrpčila okamžiky které jsem pokládala za poslední, svým ujišťováním, že neuniknu věčné záhubě, a když jsem zavřela oči slyšela jsem jí zuřivě proklínat mé provinění. Hrůza toho postavení, toho smrtelného lože na němž mi byla odepřena veškerá naděje toho spánku, z něhož jsem se měla probudit jako kořist plamenů a pekelníků, ta hrůza byla strašnější, než dovedu vylíčit. Když jsem znovu procitla, byla jsem dosud pod vlivem těch příšerných představ. Rozhlédla jsem se kolem sebe se strachem, že uvidím služebníky boží pomsty. První hodinu jsem měla tak otupené smysly a tak ochromený mozek, že jsem se marně snažila vyznat se v podivných obrazech, které kolem mne vířily v divokém zmatku. Když jsem se pokoušela vstát, zmátlo mně, jak se mi točila hlava. Všechno se se mnou houpalo a klesala jsem znovu na zem. Mé zeslábló a oslněné oči nesnesly bližší pohled na paprsek světla, který se chvěl nade mnou. Musela jsem je znovu zavřít a zůstat bez hnutí v téže poloze. Uplynula celá hodina, než jsem se vzpamatovala natoli, abych si mohla prohlédnout svoje okolí. Rozhlédla jsem se a jaká hrůza mi sevřela srdce! Zjistila jsem, že leží na jakýchsi proutěných nosítkách. Měla šest držadel, za kterých mě jeptišky podle všeho odnesly do hrobu. Byla jsem přikryta plátěným prostěradlem, na němž bylo roztroušeno pár zvadlých květů. Na jedné straně ležel malý krucifix, na druhé růženec s malými zrnky. Obklopovaly mne čtyři nízké a malé úzké stěny. V poklopu nade mnou byla vsazena zamřížkovaná dvířka, jimiž do tohoto ubohého prostoru vnikala troška vzduchu. Slabé mihotavé světélko padajíce skrz mříže mi umožňovalo rozeznat okolní hrůzy. Dusil mě strašlivý pronikavý puch, a jakmile jsem si všimla, že zamřížovaná dvířka nejsou zajištěna, pomyslela jsem si, že se mi snad tudy podaří utéci. Když jsem se za tím účelem posadila, ruka mi zajela do čehosi rozměklého. Zdvihla jsem to a přiblížila jsem to k světlu. Všemohoucí Bože! Jaký byl můj hnus a moje ohromení. Přes všechnu hnilobu a červy, kteří se v ní hemžili, jsem postřehla, že držím v ruce rozkládající se lidskou hlavu, na níž jsem rozeznala rysy jeptišky zemřelé před několika měsíci. Odhodila jsem ji a klesla skoro bez života zpátky na máry.

Když jsem opět nabyla sil, tohle vědomí, že jsem obklopena odpornými tlejícími mrtvolami svých klášterních družek, jenom zvýšilo mou touhu uniknout z příšerného vězení. Znovu jsem se natáhla po světle. Dosahla jsem na zamřížovaná dvířka. Bez obtíží jsem je zdvihla: pravděpodobně byla ponechána nezamčena, aby mi usnadnila únik z hrobky. Využívajíc nerovných stěn, jejíž některé kameny vyčnívaly, jsem dokázala vastoupi šachtou a vylézt z těsného žaláře. Octla jsem se nyní v dost prostorné kryptě. Podél stěn se táhla řada hrobů vyhloubených pod úrovní podlahy a podobných tomu, odkud jsem právě unikla. Od stropu visela na železném řetěze hřbitovní lampička, zalévající kryptu ponurým přísvitem. Všude kolem bylo vidět emblémy smrti. Lebky, lopatky, stehenní kosti a jiné pozůstatky smrtelné ležely roztroušeny po zavlhlé zemi. Každý hrob byl opatřen velkým krucifixem a v jednom koutě stála dřevěná socha sv. Klaary. Nejdřív jsem si toho všeho nevšímala; mou pozornost přitáhla dvířka, která byla jediným východem z klenuté krypty. Rozběhla jsem se k nim, halíc se těsně do rubáše. Strčila jsem do nich a ke své nevýslovné hrůze jsem shledala, že jsou zvenčí zamčena.

Okamžitě jsem došla k závěru, že se převorkyně spletla v nápoji, který mě donutila vypít, a že mi namísto jedu dala silný uspávací prostředek. Z toho všeho jsem usoudila, že mě všichni považovali za mrtvou, pohřbili mě, a poněvadž jsem teď zbavena možnosti dát najevo, že jsem naživu, jsem odsouzena k smrti hladem. To pomyšlení mě naplnilo hrůzou, nejen ze strachu o sebe, ale i o to nevinné stvořeníčko, které jsem dosud nosila pod srdcem. Znovu jsem se pokusila otevřít dveře, ale vzdorovaly veškerému úsilí. Napjala jsem hlas do krajnosti a vykřikla jsem o pomoc. Nikdo nebyl na doslech. Žádný přátelský hlas mi neodpověděl. Pod klenbou zavládlo hluboké a truchlivé mlčení a já se vzdala naděje na vysvobození. Dlouho jsem už nejedla a začal mě mučit hlad. Byla to bolestná a nesnesitelná trýzeň, každou hodinu, která uplynula, narůstala však ještě víc.

Občas jsem se vrhala na zem a válela se po ní v divokém zoufalství, občas jsem vyskočila, vracela se ke dveřím, znovu jimi lomcovala a marně volala o pomoc. Div jsem si nerotříštila spánek o ostrý hrot nějakého náhrobku, abych si tak vyrazila mozek a ukončila své soužení. Pomyšlení na děťátko mě však od tohoto rozhodnutí odvrátilo. Třásla jsem se před činem, který by ohrozil stejně život mého dítěte, jako můj vlastní. Potom jsem dávala průchod své úzkosti hlasitým voláním a zoufalým nářkem, a pak zase, když mi došly síly, seděla jsem mlčky a bezradně na podstavci sochy sv.Kléry, se založenýma rukama a odevzdána své bezmocnosti. Tak minulo několik strašných hodin. Smrt se ke mě blížila rychlými kroky a já čekala, že každým okamžikem nadejde můj konec. Náhle upoutala mou pozornost sousední hrobka: stál na ní nějaký košík, jehož jsem si až dosud nevšimla. Vyskočila jsem a pustila jsem se k němu tak rychle, jak jen dovolilo mé vyčerpání. Jak dychtivě jsem se košíku chopila, když jsem zjistila, že obsahuje bochníček chleba a malou lahvičku vody! Dychtivě jsem se vrhla na skromné posilnění. Působilo dojem, že je v kryptě již několik dní. Chléb byl ztvrdlý a voda kalná. Ale žádné sousto a ani doušek mi v životě nepřipadal ta lahodný. Když jsem utišila hlodavý hlad a žízeň, začala jsem o té nové okolnosti uvažovat. Dohadovala jsem se zda tam někdo košík přinesl s ohledem na mou nouzi. Naděje odpovídala na mé pochybnosti kladně. Ale kdo mohl tušit, že mám takové pomoci zapotřebí? Jestliže se vědělo, že jsem naživu, proč jsem tedy zůstávala zavřena v té ponuré kryptě? A jestliže jsem byla uvězněna, co potom znamenal obřad mého pohřbu? A jestli jsem byla odsouzena k smrti hladem, komu jsem vděčna za potravu, kterou mi tak soucitně přinesl na dosah? Přítel by byl nezatajil vědomost o mém strašném potrestání, a právě tak se nezdálo pravděpodobné, že nepřítel by se byl namáhal opatřit mi prostředky k živobytí. Celkem jsem se klonila k názoru, že některá z mých příznivkyň v klášteře odhalila úklady představené o můj život, našla způsob jak zaměnit jed uspávajícím prostředkem, a zaopatřila mě jídlem, abych vydržela, dokud se jí nepodaří vysvobodit mě; že mezitím upozorní mé příbuzné, v jakém jsem nebezpečí a ukáže jim cestu, jak mě dostat ze zajetí. Ale proč tedy byla strava tak ubohá. A jak se má přítelkyně dostala do podzemní krypty bez vědomí představené? A jestli se sem dostala, proč byly dveře tak pečlivě uzamčeny? Podobné úvahy mě zarážely, ale přesto se mi tahle představa zdála nejpřijatelnější, a proto jsem se jí držela.

Ze zamyšlení mě vytrhly vzdálené kročeje. Blížily se ale pomalu. Štěrbinami kolem dveří pronikly paprsky světla. Nevěděla jsem, jestli jdou příchozí osvobodit, nebo jestli je do krypty vede jiný důvod, neváhala jsem však odpoutat jejich pozornost hlasitým voláním o pomoc. Kroky zaznívaly čím dál blíž. Světlo sílilo. Posléze jsem s nevýslovnou rozkoší uslyšela jak se v zámku otáčí klíč. Přesvědčena, že vysvobození je na dosah ruky, vrhla jsem se ke dveřím s radostným výkřikem. Dveře se otevřely, ale všechny mé naděje na únik se rozplynuly, když se objevila převorkyně v průvodu právě oněch čtyř jeptišek, které byly svědkyněmi mé domělé smrti. Držely v rukou pochodně a zíraly na mne v strašném mlčení.

Ucouvla jsem hrůzou. Představená vstoupila do krypty a za ní její průvodkyně. Probodla mne přísným a nenávistným pohledem, ale neprojevila žádné překvapení, že mě dosud vidí naživu. Usedla na místo, které jsem právě opustila. Jeptišky ze sebou zavřely dveře a zůstali stát za představenou, zatímco jejich xxxxxxxxx záře jejich pochodní, tlumené výpary a vlhkostí krypty, pozlacovala studenými paprsky vůkolní nahrobky. Nějakou chvíli všichni setrvaly v němém a vážném mlčení. Já sama jsem stála několik kroků od převorkyně. Nakonec mi pokynula, abych přistoupila blíž. Byla jsem tak rozechvěna přísností jejího zjevu, že mi sotva vystačily síly, abych jí poslechla. Vykročila jsem k ní, ale nohy mě nedokázaly unést, klesla jsem na kolena, sepjala ruce a zdvihla jsem je k ní v prosbě o milost, nemohla jsem však vyrazit ani slabiku.

Představená na mě zírala němým pohledem.

"Vidím před sebou kacnici, nebo zločinku?"řekla konečně. "Spínáš ty ruce z lítosti nad svými zločiny, nebo ze strachu před trestem? Znamenají ty slzy, že uznáváš spravedlnost svého osudu, nebo chceš jenom zmírnit své strádání? Obávám se, že spíš to druhé."

Odmlčela se ale nepřestala na mne upřímě zírat.

"Seber se," pokračovala; "nechci tvou smrt, chci aby ses kála. Nápoj, který jsem

ti podala, nebyl jed, ale uspávací prostředek. Když jsem tě oklamala, chtěla jsem abys poznala muka zlého svědomí, kdyby tě smrt zasáhla náhle, bez pokání za tvé zločiny. Ta muka jsi zakusila; seznámila jsem tě s ostnem smrti a jsem přesvědčena, že ti ta chvilková úzkost bude k věčnému prospěchu. Nezamýšlím zahubit tvou nesmrtelnou duši, ani tě sklátit do hrobu, doku jsi obtěžkána břemenem neodpykaných hříchů. Ne dcero, ani zdaleka; zachráním tě očišťujícím trestem a dám ti plnou příležitost k pokání a k účinné lítosti. Poslyš tedy můj ortel: nerozvážná horlivost tvých přátel oddálila jeho provedení, ale teď už mu nemůže zabránit. Celý Madrid věří, že již nejsi mezi živými; tvoji příbuzní jsou plně přesvědčeni o tvé smrti a tvoje přívrženkyně mezi jeptiškami se účastnily tvého pohřbu. Nikdo nemá ani tušení o tvé existenci; zařídila jsem to tak, že zůstane zastřena neproniknutelným tajemstvím. Vzdej se tedy všeho pomyšlení na svět, od něhož si navždy odloučena, a využij těch několika málo hodin, které ti zbývají, aby ses přichystala na onen svět."

Tenhle úvod mne připravil na něco strašného. Roztřásla jsem se a chtěla jsem promluvit, abych odvrátila její hněv, představená mě však posunkem umlčela a pokračovala sama:

"Třebaže byly zákony naší řehole v posledních letech zanedbávány a dneska se proti nim staví mnoho našich na scestí svedených sester, - kéž jim nebesa napraví hlavu! - jsem rozhodnuta obnovit řádové tresty v plné síle. Zákon proti porušení čistoty je přísný, ale o nic víc, než vyžaduje tak nestvůrný zločin. Podřid se mu dcero, bez odporu, dojdeš za svou trpělivost a odevzdanost odměny v lepším životě, než je náš pozemský. Poslyš tedy rozsudek sv.Kláry. Pod touhle kryptou jsou vězeňské kobky určené pro takové přestupnice jako jsi ty, jejich vchod je dovedně zamaskován, a kdo se do nich dostane, musí se vzdát veškeré naděje na vysvobození. Tam teď budeš odvedena. Budeš dostávat potravu, ale ne dost, aby to ukojilo tvou chuť, jenom právě tolik, aby se duše nerozloučila s tělem, a jenom stravu nejprostší a nejchudší. Plač, dcero, plač a smáčej svůj chléb slzami - Bůh ví, že máš pádný důvod k truchlení! Přikována v jedné z těch tajných kobek, navždycky odloučena od světa a denního světla, s jedinou útěchou náboženství, a jedním dobrodiním pokáním, tak musíš proúpět zbytek svých dní. Takový je příkaz sv.Kláry podřid se mu bez reptání. Následuj mne!"

Její barbarské rozhodnutí mě zdrtilo tak, že mě opustil zbytek chabých sil. Odpověděla jsem jenom tím, že jsem jí spadla k nohám a smáčela je slzami. Představená, nepohnutá mým hořem, majestátně vstala a opakovala svůj rozkaz rozhodným tónem. Moje naprostá vyčerpanost mi však nedovolila poslechnout jí. Mariana a Alix mě zvedly se země a nesly mě pryč na rukou. Převorkyně vykročila, opírajíc se o Violantu, a Camila šla před ní s pochodní. Tak naše truchlivé procesí postupovalo chodbami, v tichu, toliko přerývaným mými vzdechy a steny. Zůstaly jsme stát před hlavním pomníkem sv.Kláry. Socha byla odsunuta z podstavce, třebaže nevím jak. Jeptišky pak odalopály železnou mříž, až dosud skrytou pod sochou, a pustili ji s hlasitám třesknutím na druhou stranu. Ten příšerný zvuk odrážející se od hořejší krypty a dolejších jeskyní, mě vyburcoval ze soufalé netečnosti, které jsem propadla. Podívala jsem se před sebe: před mými vyděšenými zraky zela propast, kam spadal příkré a úzké schody, po nichž mě mé průvodkyně vedly dolu. Vykřikla jsem a ucouvla. Prosila jsem o smilování, rvala jsem vzduch svými výkřiky a vyzývala jsem nebe a zemi o pomoc. Nadarmo! Jeptišky mě kvapně zahnaly po schodech dolů a násilím mě zatáhly do jedné z cel, které se táhly podél stěn jeskyně.

Krev mi stydla v žilách, když jsem se rozhlédla po té truchlivé kobce. Chladné výpary vznášející se vzduchem, stěny zelenající se vlhkem, bezútěšná otep slámy, která mi měla sloužit za lože, řetěz, jenž mě navždycky měl připoutat ke zdi žaláře, a všemožní plazi, které jsem zahlédla prchat do úkrytů, když na ně dopadlo světlo pochodní, to všechno mi sevřelo srdce hrůzou, kterou má přirozenost téměř nemohla snést. Dohnána k šílenství jsem se náhle jeptiškám vytrhla, vrhla jsem se před převorkyní na kolena a nejvášnějšími a nejzoufalejšími slovy jsem ji prosila o smilování.

"Jestli se neslitujete nade mnou," sténala jsem, "slitujte se alespoň nad tím nevinným tvorečkem, jehož život závisí na mém! Můj zločin je velký, ale nenechte za něj trpět mé dítě! Moje dětátko se nijak neprovinilo. Ušetřte mě kvůli tomu nenarozenému tvorečkovi, kterého vaše přísnost odsuzuje k záhubě ještě dřív, než okusil života!"

Převorkyně průvodce vycouvala a vytrhla mi svůj hábit z ruky, jakoby můj dotek byl nakažlivý.
"Cože," vykřikla podrážděně. "Ty si troufáš prosit za plod své hanby? Mám snad ponechat na živu plod počatý v tak nestvůrném hříchu?Zpustlice, už ani slovo o něm! Raději ať ten bědný tvor zahyne; zplozen roti řádové přísaze, z prostopášnosti a poskvrnění, by nutně ztělesňoval nestvůrnost neřesti. Poslyš mě, hříšnice! Nečekej ode mne žádnou milost prosebe ani pro toho spratka! Radši se modli, aby si tě smrt vzala dřív, než ho porodíš, a jestli už má vidět světlo světa, ať raději okamžitě zavře oči jednou pro vždycky! Nikdo ti při porodu nepomůže, přiveď si svého potomka na svět sama, sama se o něj starej, sama si ho krm, sama si ho pohřbi! Bůh dej, aby to bylo brzy, abys nenašla útěchu v plodu své nepravosti!"
Tato nelidská řeč, hrozby v ní obsažené, strašná strádání, které mi představená předpovídala, i její přání smrti dětátku, jež jsem už milovala, třebaže se dosud nenarodilo, to všechno bylo víc než můj vyčerpaný organismus dokázal snést. S hlubokým vyčerpáním jsem klesla a zaúpěním jsem klesla k nohám své nepřítelkyně. Nevím, jak dlouho jsem tak zůstala ležet, ale předpokládám, že jsem se vzpamatovela až po nějakém čase, poněvadž převorkyně se svými jeptiškami již stačila opustit jeskyni. Když jsem opět přišla k sobě, byla jsem sama v tichu; nezaslechla jsem už ani vzdalující se kroky svých mučitelek. Vůkol vládlo mlčení a všechno bylo strašné. Hodily mne na lože z otepi slámy, těžký řetěz, jehož jsem si prve s děsem všimla, jsem měla upevněný kolem pasu a poutal mě ke stěně. Lampička truchlivě poblikující v kobce mi umožnovalo uvědomit si veškerou hrůzu. Můj žalář byl oddělen od jeskyně nízkou a nepravidelnou kamennou zdí, v níž zela široká průrva kterou se do kobky vcházelo, neboť dveře tam nebyly. Nad ložem ze slámy visel cloněný krucifix. Vedle ležel roztřepaný hadr a růženec a opodál stál džbán vody a proutěný košík s malým bochníčkem chleba a s lahvičkou oleje do lampy.

- - - - - - - -

/Úryvek z knihy - přeložil
František Vrbe/

James Dickey

PÁD

Devětadvacetiletá stewardka ... zahynula dnes
večer, když vypadla z letadla dveřmi nouzového
východu, které se nečekaně otevřely ... Tělo ...
bylo nalezeno ... tři hodiny po neštěstí.
NEW YORK TIMES

Státy když se ponoří do tmy a sunou se tam dole když se mění v cosi
transkonentálního míjejí kolem a přitahují měsíční svit z velkého
postranního signálního světla umístěného na špičce pravého křídla nějaký
spáč poblíž motoru zatouží po kávě a slabě tam někde proniká nesmírný
zvířecí hvizd vesmíru. Strachá v kuchyňce s policemi plnými táců
hledá pokrývku a v přiléhavé uniformě jde ji připevnit přes ten řev
nahoře nad dveřmi. Jako když rozrazí

dveře s tichým výdechem z plic strne cítí že se sama
ponořila do tmy letadlo je to tam a věčný řev prázdnoty popadne její tělo
za hrdlo padá zaživa začíná se měnit v cosi čím nikdy
nebyl nikdo kdo to přežil ječí a nemůže se nadechnout
dosud upravená s růží na rtech v punčochách s páskem podle předpisu
s čapkou dosud na hlavě ruce i nohy mimo každý svět s přesto rozhozené také
podivně
naprosto řádně a pokojně v řídkém vzduchu dává si na čas sevře vzduch
na mnoha místech a teď kdy je stále ještě vzdálena tisíc stop od vlastní smrti
se jí zdá
že padá pomaleji ozve se v ní zájem ohne ovladatelné tělo

a přihlíží tomu. Utkvívá vysokoko v drtivém centru všeho sama
v sobě těsně zahalena ve svištění dolů mířícího těla s veškerou temnou váhou
tanečnice
která se snaží po nádherném skoku se zadrženou ohromnou snadností
snu v němž je přitahována jak nekonečný měsíční svit k úrodné půdě
státu uprostřed vlastní země postupně se kolem ní,otepluje
vznáší se stále víc a víc nabírá dech z toho kdy co kdysi bývala zvyklá dýchat
jak je výška přiměřenější člověku vidí mraky řádně umístěné
pod pravou i pod levou rukou pomalu k ní míří všechny je
k sobě přivine a zvláštním způsobem do nich dokáže zaháknout nohy i ruce
a oči jí dokořán rozevřel vítr ale ona může otevřít ústa právě tak ba víc a sát
všechno teplo z obilných polí může padat naznak s pocitem že má
pod sebou podložené polštáře a může se otočit otočit jako k někomu
v posteli úsměv pochopený ve tmě může se odtud dostat sklouznout šikmo
s přemetem do emblému ptáka s napůl rozpjatými křídly nebo se
šíleně roztočit kolem své osy v nekonečné gymnastice v rostoucím teple
pšeničných polí stoupajících k rovnodennímu měsíci. Ještě je čas
k životu v nadlidském zdraví vidí nedostižná pozemská světla daleko dole vidí
poslední dálnici sondovanou jediným opožděným drahocenným autem přijíždí
do města na náměstí a třpitivá voda za její pravou paží zachytí
svou roztřesenou hladinou měsíc šupinaté bloudící stříbro Můj bože to je dobré
a zlé střídá postupně všechny milostné pozice zaujímá je tančí spí
a teď se kolem ní otřel mrak nemá plášť do deště to nevadí z mraku
se zdá všechna mihotavá městečka září jasněji přežene se nad nimi jako déšť
vyřítí se ven a spatří autobus společnosti Greyhound z něhož na obě strany
tryská světlo
to je signál aby zamířila kolmo dolů jako přeborník ve skocích do vody

pak nohama napřed sukni má nádherně vyhrnutou tvář v šatech
parfémovaných strachem nohy má blouznivě nahé pak
s rukama před sebou udělá pomalý kotrmelec vybalancuje polohu čeká až něco
velkého
nad ní převezme vládu třese se v blízkosti pernatých letadel letících střemhlav
rychlé pohyby ptačích krků jí otáčí hlavu zlaté oči pronikavý
pohled sov šlehá do kurníků dostává strašnou chut na kuřata
dalekonáhlézraké jestřábí zření zvětšuje všechna ta lidská světla aut
nákladních vlaků děrovaných mostů zvětšuje měsíc který pomalu běží
všemi zákruty řeky a prosvěcuje seshora všechny temné kouty
Středozápadu. Králík ve křoví zbělá zmlklá kuřata se tisknou do houfu
neboť nad nimi je pro cosi ještě čas k životu
s nejasným polovědomímponětím a dlouhém klesání o nárazu pádu
který je řízen který směřuje dolů podle své vůle proměňuje gravitaci
a nový stav a ukazuje svou druhou stranu jak nějaký měsíc zářící
NOVÝM MOCNOSTEM ještě je čas žít z dechu jenž není nic
než absolutní noc čas aby si vzpoměla že si musí upravit sukni
jak nějaký netopýří diagram který ji vede má tu létací blánu
z toho co má na sobě a jsou tam také ti televizní přeborníci v seskocích z nebe
kteří plachtí ve slunci usmívají se za ochrannými brýlemi a předávají si
navzájem štafetové kolíky
a jeden který seskočil bez padáku a dostal jej ve volném pádu
od kamaráda. Pátrá po rozesmátém příteli po bílém chrupu nikde nikdo
skučí zpívá nábožné písně tenká lidská křídla se vysunou
z jejich úhledných ramen zvuk jí zpívá zvířecím hlasem klokotá
a ona už nevidí tu nesmírnou část světa pozoruje teď
jak její země ztrácí kontury které se jí vybavily pozoruje jak je ztrácí
a znova získává jak se tam znova vracejí stromy a lidé pozoruje jak se vynořují
místní světla osamělé domy lucerny na střechách stodol kdyby spadla
do vody snad by to přežila jako ten skokan který se perfektně vřízne ponoří

do jiného těžkého stříbrného nedýchatelného zpomalujícího spasného
živlu: je tam voda je čas zdokonalit všechny finesy
skokanského umění nohy u sebe s nataženými prsty ruce do šipky
aby se zabodla do vody jak jehla aby se vynořila a zdravě s ní stékala voda
života měsíc namačkaný a stočený do nádrže tak bych teď měla začít
k měsíci za stavidlem let nočním vzduchem nad Kansasem a otevřít nadlidsky
jasné oči rozprostřít přirozená křídla kabátku
od Dona Lopeze hnát se jak sova na lovu k třpytivé vodě
člověk nemůže padat jen tak jen se řítit a celý čas jen skučet člověk toho musí
využít a teď je u konce se vším proletěla všemi mraky vlhké vlasy
se narovnaly poslední chuchvalce mlhy se jí trhá na tváři jak vata a odhalí
nové temnoty nový kus cesty který urazily reflektory po blativých silnicích
z chaosu

a noci postupné oteplování nově stvořený nevyhnutelný svět její vlastní
země velký balvan světa v jeho čekajících vodách drž se drž kurs
k vodě: kdoví kdy se která slušně vychovaná mladá žena musela vydat do výšky
a letět a namířit k náměsíčnému vnitrozemskému oku uvězněné vody kdesi
na středozápadě přechovávané zde pro ni dlouhá léta vzduch proudící
rukávy kabátu ji obnažuje paže svlékne ji celou? Co se dá nakonec říct
o ženě jejíž tělo se pojednou objeví vysoko v nočním vzduchu
a slídí po vodě jako králík kde je ta voda jako by to byl sám život
tam trochu víc napravo v Kansasu? Míří k ní k planoucímu hladkému jezeru
sukni má jaksepatří ruce a tvář ji víc a víc ohřívá vzduch
který stoupá z fazolových lánů a dole pod ní pod pokrývkami zdobenými třásněmi
dívky na farmách cítí jak bohyně v nich se vzpouzí a zvedá a dumá
nad poškrábaným lesklým čelem postele sní o ženských znamení
měsíce mužské krvi jako železo o tom co vskutku říká kvílení
dopravních letadel která nad nimi přelétávají v klidu středozápadní půlnoci
nad malými požáry v lesních podrostech tiše dohořívajícími na pahorcích

a dívky se vzhudí a spatří ženu která je jejzich ideál jak zápasí v koruně stromu
aby se proměnila ve hvězdy: zem se k ní blíží voda je už jen kousek
ale ona ji mine
pak mine i břehy obrací se rukávy se jí třepetají jinak když se otáčí
čelem k východu kde slunce vyjde ze žitných polí s tou vodou musí
něco udělat letět k ní padnout do ní pít jí vynořitse
z ní jenže na zemi žádná nebyla mraky ji znova vypily
rostliny vysály proti ní strmí jenom ta všední
pole smrti její let se opět mění v pád
vrací se k strašlivému výkřiku k tichému vyjeknutí s nímž rozrazila
dvojité dveře dopravního letadla málem málem už se nepamatuje
co to udělela vzpomíná vzpomíná na tělo uprostřed
mraku jak tam elegantně vířilo vzpomíná že stále ještě má dost času umřít
aniž se co vysvětlí. Ať si teď sundá klobouk v letním vzduchu s konturami
žitných polí a ať má dost času odkopnout zbylý
střevíček prsty druhé nohy klidnými prsty si odepnout punčochy
a uvědomit si jak fatálně snadné je svlékat se mezi nebem a zemí
v blízkosti smrti když se tělo může dostat do které chce pozice
kromě té jediné která by ji zadržela umožnilo mu aby se vzneslo aby žilo
aby nezemřelo devět farem se vznáší nablízku jsou pořád větší osm jich někam
zmizí a zůstane
jen jedna uprostřed pak pole patřící k farmě provedou totéž už nikterak nemůže
prchnout před svou vyvolenou zemí odhazuje ale kabátek
se stříbrnými smutně bezmocnými křídly odhazuje netopýří ozdobu
sukně přiléhavou blůzu nabitými blesky intimní
spodní prádlo zpod služebního kostýmu v němž létá jak duch svatý
panny odhazuje dlouhé větrné pytle punčoch absurdní
podprsenku pak cítí jak z ní skleuzavá předpisový podvazkový
pás: zadnice se jí rozdvojí cítí jak se jí pás třepetá jak se jí zmítá
v ruce a odplouvá nahoru šaty se vznášejí a stoupají
do mraku a ona odhání od hlavy zbylý nebezpečný střevíšek
jak nějakého hloupého ptáka a teď už dopadne BRZO a teď už
dopadne takhle to největší co kdy v Kansasu spadlo z jakékoli
výšky z kterékoli roviny amerického dechu naroubovaného do plic počíhaje
křehkým mrazivým prostorem a konče hlínou tam kde v kukuřičných klasech dřímá
dusná zkáza a oddechuje jak bohatí farmáři když počítají: po svém posledním
nadlidském činu přijde mezi ně poté co si pomalu a něžně
přejede rukama po nedotčeném těle po němž prahne ve snu každý spáč:
chlapci když poprvé zjistí že se jim bedra nalila krví srdce
ovdověli farmáři jejichž ruce se vznášejí pod lehkými pokrývkami a zjišťují
že povstali při východu slunce skvostná konjunkce krve nadpřirozeně tažené
do mraků a všichni cítí že je něco minulo když je míjí ona a přejíždí
dlaněmi po dlouhých nohách malých prsech a hluboko mezi
stehny vlasy se jí vysmekly ze všech sponek vlají do větru
jejího těla ať už dopadne rovnou v poslední vteřině se pokouší padnout
na záda Teď je to TEĎ

Všichni kdo ji tam najdou vtisknutou
do měkké hlíny konečně dole přesně vmáčknutou do obrazu jejího těla
míle brázd se k ní zbíhají k místu kde leží tak hluboko
v kontuře své smrti v zemi jako když je v mraku ti všichni nemohou říci víc
než že tam je nevysvětlitelná neodvolatelná a vzpomenout si
že se něco zlomilo i v nich že začali víc žít i umírat
když se bezdůvodně vydali do polí k místu kde jí celá země přijala
sevřela zarazila její panenský let řekla jí jak má ležet a ona se nemůže
obrátit odejít pohnout sklouznout a změnit pozici
žádný rozesmátý skokan z nebe ji už nemůže zachránit sevřít do náruče
řítit se s ní rozprostřít nad své svatební hedvábí a ona už nemůže zvěstovat
déšť rotujících žen které nastoupí na místo mrtvé manželky
nebo bohyně u děvčat na norských farmách nebo na místo všech těch houževnatých
děvek z Jichity.

Všechen ten poznaný vzduch nad ní jí nepovolí ani jediný
dech to vše je pryč a přesto ještě není mrtvá ba ani ne někde
docela jinde leží nehybně na zádech na poli vnímá vůně
nepřetržitého růstu který se jí snaží nadzvednout zlomek zraku v koutku jednoho
oka vyhasíná vidí jak se něco vlní leží tam a věří
že se jí to mohlo podařit v té krátké šťastné chvilce kdy byla
bohyní že se mohla dostat k vodě a po hlavě do ní vynořut se s úsměvem jak
nezranitelná
dívka s inzerátu na plavky leží však jak když se sluní v posledním
měsíčním světle napůl pohřbena při srážce se zemí ne tak daleko
od železničního nadjezdu vodní nádrže viděla by kdyby mohla
zvednout hlavu z toho mělkého dolíku zatímco její šaty se pomalu začínají
snášet po celém Kansasu do křoví na orosený trávník u šesté jamky
golfového hřiště jeden střevíček podvazkový pás se fantasticky
snáší na prádelní šňůru kam patří blůza na hromosvod:

a ona leží v polích na tomto poli na přeražených zádech jak
na mraku jímž ne a ne propadnout zatímco farmáři náměsíčně vycházejí
bez žen ze svých domků jejich procházka je jak pád k těm dalekým vodám
života v měsíčním světle jdou za tím věčným vysněným smyslem svých farem
ke sklizni která jim zraje v rukou ta tragická cena
cítí že odchází odchází k něčemu ze sebe naposled se zhluboka nadechne
ne a zkouší to nemůže jen jednou zkouší to zkouší to ACH BOŽE —

/Světová literatura 1968
přeložil: Jan Zábrana/

Ludvík Kundera

NEPOHODLNÝ BÁSNÍK GOTTFRIED BENN /1886-1956/

V důstojnických kruzích německé armády citovalo se prý ještě v roce 1945 rčení, že "armáda je aristokratickou formou emigrace". Političtější lidé - zprava i zleva - byli dlouhá desetiletí na vysost pohoršeni veršem

"Vrchol tvorstva, to prase, člověk ..."

Myslíme si o těchto verších, výrocích zatím co chceme, jejich autoru jsme se však donedávna vyhýbali, s "jemnocitem" až neuvěřitelně "aristokratickým" a s umanutou pedanterií hodnou - prý - Němců. Tím autorem je Gottfried Benn.

- v umění nejde o pravdu, nýbrž o expresi
  "Pětatřicet let a totálně vyřízený. Nic už nepíšu...; nic už nečtu...; nedomyslím už žádnou myšlenku do konce... Jak tu má člověk žít? Však taky nemá žít."/1921/
- "Nevidím dnes Nietzscheho v poločeru jeho patetického usměrňování skutečností, nýbrž v nevýslovně hlubokém třpytu jeho prózy... Objektivní nezůstane výstba budoucnosti, objektivní zůstanou uzavřené útvary schopné doznívání. Zůstane jsoucno ztvárněné v obrazy..." /1940/
- "... Je-li někdo jako já posledních patnáct let veřejně označován od nacistů za prase, od komunistů za blbce, od demokratů za duchovního prostituta, od emigrantů za renegáta, od religiozních lidí za patologického nihilistu, nijak nedychtí po tom, aby opět pronikl na veřejnost. " /1948/
- "... A pak je to pryč, celý život uplynul jako jediné odpoledne." /1953/

Broadway zpívá a tančí
/Velkolepá reportáž/

1. Debut černošské zpěvačky a věštkyně Ulriky
   na maškarním plese,
   dosud byla známa jen jako virtuózní interpretka
   písní a árií,
   nyní s velkým orchestrem a slavnými zpěváky:
   "dokonale zdařilé".
2. Dramatizované události: samé kompromisníci,
   jen u jediného pokus "proti mlýnu většinového umění"
   "odhalit pravdu"
   /monumentální - ale viz Pilát/.
3. Císařova matka a princezna Irina:
   "souboj nabitý téměř nesnesitelným niterným /!/
   nepětím",
   k tomu přistupují ještě tři hoštapleři -
   /není to prima?/
4. Noe a jeho rodina - celá potopa
   plavba archy dokud nenarazí,
   "známý patriarchy"
   "v nejhlubším smyslu napínavý postoj"
   "téměř ohlušující",
   skladatelé přehráli songy
   po telefonu z New Yorku do Svatého Mořice
   /všehochuť songy z archy Noemovy!/

   Naproti tomu naše Evropa! Snad prázdno duše;
   ale mnoho nesmyslů, žvástů:

"Pravda", životní dílo, pět set stran -
tak dlouhé pravda přeci nemůže být!
nebo:
"Myslitelsky o myšlení"
to určitě není tak ohlušující
jak Noe na Brodway!

Pořád: základy!

Děti! Děti!

Ne, žádný smutek

Na tomhle lůžku, téměř postýlce , umřela
Droste-Hülshoffová
/lze spatřit v jejím muzeu v Meersburgu/,
na téhle pohovce Hölderlin ve věži truhlářově,
Rilke, George asi ve švýcarských nemocnicích,
Ve Výmaru spočívaly velké černé oči
Nietzschovy na bílém polštáři
až do posledka -
všecko teď harampádí anebo dávno pryč,
neurčitelné nepodstatné
ve věčném bezbolestném rozpadu.

Nosíme v sobě zárodky všech bohů,
jen smrti i jen rozkoše -
kdo oddělil je: slova od věcí,
kdo smísil je: tu trýzeň a to lože,
na němž se končí, dřevo s proudy slz,
ubohý domov na tak krátký čas.

Ne žádný smutek. Příliš daleko
je lože, daleko jsou slzy,
už žádné Ne a žádné Ano,
tělesná bolest, narození, víra,
nic nežli bezejmenné vlnobití,
nadzemský zákmit, pohyb ve spánku,
pohnuté lože, slzy -
jdi už spát!

Dostali jsme se...

Dostali jsme se na makové pole,
kolkolem křičely cihly:
Vestavějte nás do věže ohně
za vše, co před božstvy klečí.

Deset nahých rudých pohanů tančilo kolem té stavby
a blekotalo
opičí píseň vstříc smrtelné křeči:
Rozšplícháváš jen svinstvo vlastní louže
a rozlapáváš pahorek červů, když na nás stoupneš,
jsme hovno a nechceme, abychom cokoli jiného
byli.

Obelhali nás ti podvodníci
řečmi o dětech božích, o smyslu a cíli
a tebe zvali za hřích odplatou.
Pro nás jsi duhou lákající,
nad blaženými vrcholky rozpjatou.

MORGUE

Malá astra

Složili na stůl utpelice: rozvažeče piva.
Kdosi mu strčil mezi zuby
astru, celou lila.
Když jsem přes hrudník
dlouhým skalpelem
pod kůži řezal jazyk a patro,
asi jsem o ní zavadil:
sklouzla do mozku, jenž vedle hnil.
Při zašívání
jsem mu ji přibalil do hrudní dutiny
mezi dřevitou vlnu.
Napij se v té své váze dosyta!
Spi sladce,
malá astro!

Koloběh

Na osamělé stoličce děvky,
jenž zemřela neidentifikována,
byla zlatá plomba.
Ostatní jak po tiché dohodě
vypadly.
Omyvač mrtvol tu plombu vytloukl
a protancoval.
Neboť pravil,
jen prach ať v prach se obrátí.

Rekviem

Na každém stole dva. Muži a ženy
přes sebe. Nazí, přesto bez bŏd.
Lebka a hrudní koš jsou otevřeny.
Těla teď rodí. Rodí naposled.
Tři misky vždy: od mozku po varlata.
Ďábelský chlív i krásný boží chrám
z dna kbelíku jak z krvavého blátu
se šklebí Pádům, hříchům, goglgotám.

Do rakví zbytek. Novotvary visí:
dětská hruď, mužské nohy, ženské zadky.
Ze dvou, co spolu smilnívali kdysi,
tu leží cosi jako z jedné matky.

Hrozba

Věz však:

~~jsemxzdná~~
Žiju zvířecí dny. Jsem vodná hodina.

Navečer víčko usíná mi, jako moře,
jako nebe.

Má láska zná jen málo slov:

Tak krásně je na tvé krvi.

/Světová literatura 1968/

Anály Patafyziky

Albert Marenčin, Regent Ubuxológie pro Slovensko a přilehlé oblasti.

Radakce /SL/:

Pane Alberte Marenčine, pomocí tisku /našeho/ jste byl odhalen jako jediný vědomý patafyzik na území našeho státu. Nedosti na tom: jste jediným československým členem Patafyzického Kolegia, a dokonce jejím význačným hodnostářem. Aby vás tisk /nikoli náš/ neoznačil za patafyzicka plíživého, rozhodli jsme se celou záležitost ventilovat na stránkách Světové literatury, která - podotkněme skromě - vnesla jasno do jedné nepřehledné záležitosti. /Vtírá se otázka, zda naši čtenáři vědí, co je to patafyzika. Dáte nám zajisté za pravdu, vyjádříme-li mínění, že to není jediné cizí slovo, jehož obsah není tč. jasný. Na rozdíl od jiných slov bude bedlivý čtenář Světové literatury v průběhu letošního ročníku o významu tohoto slova vyčerpávajícím způsobem poučen./ Ale k věci - dovolíte několik otázek? Protože jsme se přesvědčili, jak se vyplatí zprávy z tisku ověřovat, ptáme se: jste skutečně jediným vědomým patafyzikem u nás?

Albert Marenčin:

Musím Vás opravit: som prvým československým patafyzikom - prvý podlá chronológie aj významom - no nie jediným, čo je ostatne logické, pretože ak by som bol jediným, nemohol by som byť prvým, ani najväčším a to by bolo v príkrom rozpore s hrdými titulmi, ktorých som nositelom. Ako člen Patafyzického kolégia, vyznamenaná Radom Veľkého Bachora, ako Regent Ubuxológie pre Slovensko a priľahlé oblasti si to jednoducho nemôžem dovoliť: nemiestnou skromnosťou ohrozil by som nielen vlastnú autoritu, ale aj prestíž patafyziky. Pravda, bývali časy keď som bol jediným vedomým patafyzikom u nás, ale tie su už dávno preč. Dnes som prvým a je to tak oveľa lepšie pretože druhým môže byť na príklad pán dr. Prokop Voskovec, prvý prk prekladateľ a propagátor Alfreda Jarryho, tretí, povedzme, moj priatel Milan Paštéka, autor znamenitého grafického listu na ubuovské motívy , p.Jára /da/ Cimrman atď., čo by rozhodne nebolo možné, keby som bol jediným.

R: Vy jste činovníkem! Vysvětlete!

AM: Myslím, že termín "činovník" nevystihuje dosť presně podstatu mojho členstva v Patafyzickom kolégiu, ani mojich vysokých titulov, keďže obeje spočíva prevážne v nečinnosti: Patafyzické kolégium totiž svojich členov k ničomu nezaväzuje, ale naopak, rozväzuje všetky záväzky a oslobodzuje ich xx v každom zmysle - eko sa hovorí v 11. článku 5.hlavy Stanov - teda aj od akejkoľvek činnosti. Nie som teda činovník a moja nečinnost by bola takmer úplná, keby mi 3.článok 1. hlavy Stanov nekázal hlásať patafyziku na tomto svete aj na všetkých ostatných. Snažím sa tedy preklenúť, tento patafyzický rozpor a v rámci svojej nečinnosti hlásať patafyziku, ináč povedané, byť nečinne činným, čo je, iste uznáte, úloha neobyčajne náročná.

R: Jak to, že jste dopesud neusiloval o veřejnou propagaci tohoto hnutí? Není to trochu - omlouváme se - egoistické?

AM: Je to len klamné zdanie, ktoré je zrejme dosledkom toho, čo som práve povedal. Ale aj napriek tomu, že sa niekedy dám strhnúť k prílišnej nečinnosti, myslím, že moja propagácia patafyziky je dosť účinná, keď si Vás podmanila a teraz za Vašej pomoci preniká aj na stránky Svetovej literatúry. Je tomu sotva rok, čo som v bratislavskej Revue svetovej literatúry uverejnil Patafyzické subsídie a už je tu další seriál! Nie je to azda dosť?

R: Domníváte se tedy, že realita v našich zemích je zralá pro patafyziku?

AM: Rozhodne! Situacia sa pre patafyziku vyvýja velmi priaznivo, najmä po 11. Poneváči minulého roku /podľa patafyzického kalendára/, keď sa u nás po dlhšej prestávke opäť rozbehle známa mašina na miškovanie mozgov. Sú chvíle, keď sa mi chce zvolať s Alfredom Jarrym: "Zatrúbte ritou na trúbu, nech žije takto náš Ubu!"

R: Takže jste uvítal možnost využít návrhu Světové literatury a učinit prototo

hmutí v celostátním měřítku? Pakliže ano, vysvětlete, jak se svého úkolu zhostit?

AM: Keďže ide v podstate o rafinovanú patafyzickú diverziu, ktorá má v priebehu tohoto roku priviest do lona patafyziky postupne všetkých čitateľov Svetovej literatúry, vybral som textové a obrázkové materiály, ktoré by tento satanský zámer čo najlepšie splnili a rozvrhol som ich do piatich kapitol: 1.Čo je to Patafyzika? - 2.Patafyzické kolegium, jeho stanovy a história. - 3.Priekopníci patafyziky - 4.Patafyzika a výtvarné umenie - 5.Patafyzický kalendár - Patafyzika v Československu. - Ako vidíte k piatim kapitolám som ešte celkom nenápadne pripojil šiestu, ktorá bude asi najväčším prekvapením a to rovnako pre čitateľov ako pre mňa, keďže ešte v tejto chvíli nemám tušenia, čo v nej bude.

R: Výborně. Říkáte, že mezi patafyziky čítáte pana dr. Prokopa Voskovce, propagátora Alfréda Jarryho. Ten svou činorodost projevil tím, že ochotně přeložil první várku textů, které jste nám laskavě zapůjčil. Dalším nadějným adeptem je podle Vás p. Jára /da/ Cimrman. Ten patrně už nežije, ale společnost pro rehabilitaci díla a osobnosti Járy /da/ Cimrmana, která v Čechách čile pracuje, bude - doufejme- schopna poskytnout i pro tento obor Mistrovy činnosti další doklady.

AM: O tom som presvedčený. A v priebehu roku sa pod vplyvomnašej patafyzickej diverzie zační čitatelja Svetovej literatury postupne hlásiť k patafyzike, budú ju objavovať okolo seba a o svojich objavoch nám budú písať, čo povedie pravdepodobne k patafyzickej explozii.

R: Takže bezprostředně po otištění poslední kapitoly z patafyziky nazraje situace k celostátnímu sjezdu?

AM: To, žiaľ, nebude možné: presuny takých obrovských más by vyvolali nielen technické problémy, ale pravdepodobne aj nový zádah spojencov.

R: Několik podružných, ryze organizačních dotazů:
1. Pomýšlíte na začlenění do Národní fronty?
2. Jeví se Vám v této etapě vhodná federalizace?

AM: Vaše otázky ma uvádzajú do rozpakov. Mám dojem, že nie su celkom na mieste. V stanovách Patafyzického kolegia sa predsa jasne hovorí, že ľudstvo je celé patafyzické, stanovy ho síce delia na tých, čo o tom vedia, a tých, čo o tom nevedia, ale to nie je v tejto súvislosti podstatné. Podstatné je to, že sme všetci patafyzici a tým pádom sme automaticky všade, aj v Národnom fronte, aj vo federálnych orgánoch, ba dokonca aj tam, kde vobec nie sme.

R: Právě. Jak se na dalších stránkách dočteme, patafyzika je, i když není. Děkujeme.

S t a t u t

K o l e g i a P a t a f y z i k y

a

Zahajovací projev

Jeho Magnificence zakládajícího Vícekurátora

Titul I: K á n o n y

Článek 1. - Jediný §: Statut kolegia Patafyziky je patafyzická

Článek 2. - § 1. "Patafyzika je věda" /Alfred Jarry/.
§ 2. - Patafyzika je nevyčerpatelná.

Článek 3. - §1. Poněvadž se lidstvo skládá jedině z Patafyziků, Kolegium Patafyziky odděluje uvědomělé patafyziky od neuvědomělých.
§ 2. Kolegium Patafyziky šíří patafyziku na tomto světě a ve všech ostatních světech.

Titul II: O h i e r a r c h i i o p t i m á t ů

Článek 4. - § 1. Nesesaditelný kurátor, přebývající v elementární eternitě nebytí než eminentně skutečnější než všechna skutečnost včetně božské, řídí jak sunstanci tak i existenci Kolegia, které ovládá přitažlivostí své Patafyzické Dokonalosti. Zřizuje se nekonečně sám, zatímco vykonává svůj Neomylný Úřad, a obojí tento výkon se provádí účinkem stejně bezpodstatné jako nezvratné vědy: z těchto důvodů pak zjevně plyne, že jím nemůže být nikdo jiný než Doktor F a u s t r o l l, patafyzik.
§ 2. Ze souvislosti několika základních důkazů se usuzuje, že jemu v plánu zmíněné eternity nápomocen velký pavián, kynocefal Plovací Sval, jemuž přísluší titul Starosta.
§ 3. Na druhém místě a v jevovém plánu je mu nápomocen Vícekurátor, volený, jak je níže uvedeno; řídí Kolegium Patafyziky ve věcech duchovních i světských a bdí nad tím, aby zmíněné Kolegium nebylo nijak užitečné a aby si patafyzika zachovala faustrollovskou výtečnost.

Článek 5. - § 1. Sbor Proveditorů spravuje imaginární a skutečný majetek Kolegia: organizuje publikace a projevy; se svolením Vícekurátora zřizuje katedry Regentů, předkládá k rozhodnutí Vícekurátora návrhy na jmenování Regentů a na investituru nových Proveditorů, patafyzicky dohlíží na Regenty a členy Kolegia.
Vícekurátor může podle vlastního uvážení delegovat svou pravomoc na Generálního Proveditora
§ 2. Zemře-li Vícekurátor nebo podá-li demisy, řídí Kolej Patafyziky prozatímně Sbor Proveditorů a zajistí co nejrychleji níže uvedenou

volbu nového Vícekurátora

§ 3. Jednomu z Proveditorů /je-li to nutné i několika/ přísluší titul Rogátor. Rogátor pečuje především o spojení mezi jednotlivými Sbory, o spojení Sborů s Regenty a o spojení členů se Sbory a Regenty. Při Plenurním zasedání zahajuje rozpravu; je oprávněn klást otázky Sboru Satrapů. Zkouší a povyčuje přísedící a je povinnen je nabádat k silnějšímu cítění
Rogátor je ipso jure tajemníkem Vícekurátora.
Rolace tvoří Dvůr, rozděleny v administrativní Komory jako výkonné orgány rozhodnutí Proveditorů.

Článek 6. - § 1. Podle obrazu a podobenství Nesesaditelného Kurátora nepůsobí Sbor Satrapů v Kolegiu Patafyziky jinak než pouhou svou přítomností nebo dokonce svou nepřítomností, čímž vyniká nad katalyzátory. Tato ctihodná Synoda nepodléhá žádné řeholi a žádnou se neukládá. Schází se jen podle vlastní vůle a žádný její člen není nucen k účasti ani k žádnému vyučování nebo jiné činnosti. Každý pěstuje patafyziku jen pro ni samu a pro sebe.
§ 2. Předsedá-li Sbor Satrapů O d v o l a t e l n ý M o d e l á t o r, jeho přednostní právo je pouze zdvořilostní a jeho úloha jen spojovací. Neodvážil by se ani požadovat ticho. Volí ho jedině Satrapové s vyloučením Vícekurátora a Proveditorů, a to způsobem, jaký považují v dané chvíli za ~~nutný~~ vhodný.
Č § 3. Sbor Strapů nemá tedy v Koleji Patafyziky žádnou pozitivní ani negativní úlohu. Má jen jeden význam: libovolný význam patafyzický. Každý Satrapa udržuje v Koleji takový stupeň Patafyziky, jaký je schopen učinitvnitřní substanci Koleje patafyzickou.
§ 4. Sbor Satrapů se doplňuje sám podle libosti a v zastoupení. Vícekurátor však zasedá v tomto případě jako Satrapa.
§ 5. Jestliže Vícekurátor zemře, nebo podá demisi, zvolí Sbor Satrapů skupinu čtyř ~~nebrwxsinnx~~ libovolně vybraných členů celého Kolegia, a z nich pak Sbor Proveditorů určí J e d i n é h o V o l i t e l e, který jmenuje nového Vícekurátora, nemůže však jmenovat sám sebe.

Článek 7 - § 1. Regenta vybírají Proveditoři a Vícekurátor je potvrzuje: jsou to vynikající patafyzické osobnosti, kvalifikované svými antecedencemi, ba i svými ~~xnti~~ akcidentálními nehodami k tomu, aby patafyzicky zaujímali katedry Kolegia. Je výslovně stanoveno, že své učení mohou šířit všemi prostředky, počítaje v to ústní přednes.
§ 2. Svoboda tohoto učení není nijak omezena, a protože Patafyzika sama je neomezenost, mohlo by se učení stát nepřijatelným jedině vážně branou vážností, citovým vzrušením a jinými astringentními prostředky.

Článek 8. - Základní Katedry Koleje Patafyziky jsou tyto:
a/ Obecná Patafyzika a dialektika zbytečných věd.
b/ Aplikovaná Patafyzika. Blablabla a meteologie.
c/ Dějiny Patafyziky a exegeze.
d/ Katachemie a Patafyzika neexaktních věd /medicína, vědy společenské a kulinární, dějiny atd./Doplňovací kurs magirosofie.
e/ Mytografie exaktních věd a věd absurdních. Doplňovací kurs alogonomie.
f/ Vojenská a strategická eristika.
g/ Nadzemní a podzemní nautika.
h/ Rybořízologie a rybní balistika.
i/ Velocipedologie, podonomie a siderodrománie.
j/ Fotosofistika.
k/ Kinematografie a kritika přeludů.
l/ Erotismus a pornosofie.
m/ Pedologie a adelfismus.
n/ Krokodýlologie.

o/ Pompeiologie, parádomúnie živočivopis.
p/ Lyrikopatologie a léčení rótoritidy.
q/ Estetická mechanika a srovnávací grafopatologie.
r/ Persifláž a sranda.
s/ Praktika z heraldiky, keltistiky, šermu, taroků a experimentální kybeutiky.
t/ Praktika z manželské Patafyziky a dialektiky.
u/ Praktika z choromyslnosti a psychiatrie. Doplňující kurs okultismu, démonologie a astrologie.
v/ Praktika ze společenských a politických věd a srovnávacích ukrutností.
w Praktika s malovacím strojem.
x/ Praktika z Belgičtiny.
y/ Praktika z alkoholismu a aplikované kefalorgie.
z/ Praktika z experimentální nekrobiozy.
zz/ Praktika se strojem ke kuchání mozku.

Pozn.: Tento seznam nenà konečný. Vícekurátor může dovolit kumulování nebo dělění Kateder.

Titul III.: Členové a jejich práva

Článek 9. - § 1. Každý člen Kolegia je obvykle považován za přísedícího člena Koleje Patafyziky. Tento záviděnýhodný titul propůjčuje Vícekurátor jedině na návrh Regentů, nebo členů Sborů. Též Optimáti mohou navrhovat členy korespondenty.
2 §/ Kolej nicméně přijímá přísedící a korespondenty i bez osvědčení: přísluší jim pak titul viditelných přísedících a korespondentů. Členům jichž se týká předchozí paragraf, náleží pak titul skutečných přísedících nebo korespondentů. Konečně může Vícekurátor osobám, které dobrovolně nebo nedobrovolně prokazují služby patyfyzice, propůjčit na návrh Sborů nebo Regentů neocenitelný titul omfiteutických přísedících nebo korespondentů.
§ 3. Výsadou přísedících, že odvádějí Sboru Proveditorů pfinanční zápisné, a tím přispívají k vydržování Koleje; mimo to dostávají bezplatně všechny důležité publikace Kolegia a účastní se jejich veřejných i soukromých projevů. Mohou žádat o slyšení u Regentů jakož i u Rogátora, jejichž prostřednictví je nezbytné ke styku s členy Sborů. - Členové korespondenti mají obdobné výsady s vyjímkou stálé přítomnosti.
§ 4. Ve vážných případech svolá Vícekurátor na žádost člena Sborů, nebo Regenta Kárnou Kurii, skládající se z Vícekurátora, Proveditorů, Satrapů ochotných v ní zasedat, dvou nejstarších Regentů a doyena datariů Rogačního Dyokterážto Kurie může degradovat a zbavit jakéhokoli titulu přísedícího nebo korespondenta, který by se zneuctil do té míry, že by zapřel Patafyziku v podobě, v jaké vyplývá z tohoto Statutu. Kurie může stejně zakročit proti Optimátovi, u něhož by to per impossibile okolnosti vyžadovaly.

Titul IV.: O malém počtu vyvolených

Článek 10.- §.1. Řád Velkého Panděra čili Velký řád Panděra se obnovuje v nejvyšším lesku. Shoduje se přísně se zakládajícím Statutem, který vyhlásil Alfred Jarry ve svém ilustrovaném Almanachu Otce Ubu /leden, únor, březen, 1899/.
§ 2. Ve smyslu tohoto Statutu zůstává Řád věren zásadě plurality

Velmistrů čili Otců Ubu.
§ 3. Ve smyslu tohoto Statutu zůstává Řád v plné zásadě
Nesesaditelný Kurátor, Starosta a Vícekurátor, dále Proveditoři a Satrapové Koleje Patafyziky jsou de jure Velmistry Řádu Velkého Panděra a tvoří svým shromážděním Nejvyššího Radu Řádu, který předsedá Nesesaditelný Kurátor nebo za jeho nepřítomnosti Vícekurátor.

Titul V. N á s l e d o v n ě

Článek 11. - K o l e j P a t a f y z i k y ani Optimáty, ani členy k ničemu nezavazuje, nýbrž naopak osvobozuje od všech smyslech slova osvobozovat a slova smysl.

Článek 12. - § 1. Emblém Patafyziky je u b u o v s k ý p u p e k.
§ 2. Patafyzická é r a začala 8. září 1873, kteréžto den nadále platí za první den absolutního roku prvního P.E. /patafyzické éry/ a od něhož se počítá prvních třináct měsíců /dvanáct po 28 dnech a jeden o 29 dnech/ patafyzického kalendáře, pojmenovaných takto: absolutno, haha, eso, čern, vymozkovač, červen, pedál, elinamen, vovjvoda, hovnajs, panděro /29 dní/, drbna, falus.

Článek 13. - Jediný §: "Ha-ha" /Plovací Sval/.

Takový budiž Statut obnovené Koleje Patafyziky:

Dáno v Kavkazsku dne 1. vymozkovače r. LXXVI p.e.

Zakládající Vícekurátor
Sandomir v.r.

Pro spoluvinu podepsáni:

Generální Proveditorka: Melánie de Plumet

Náměstek Generálního Proveditora a Rogátora: J. Hugues Sainmont

Odvolatelný /prozatimní/ Moderátor Sboru Satrapů: Oktáv Votka

5 anály patafyziky

Z a h a j o v a c í p r o s l o v

jeho Magnificence zakládajícího vícekuratora Koleje Patafyziky

pronesený dne 1.vymozkovače r. LXXVI patafyzické éry

Drazí Proveditoři,
drazí Satrapové,
drazí Regenti,
a vy všichni drazí přísedící Koleje Patafyziky,

vydíme-li tak početné naše shromáždění, které se sešlo k tomuto slavnostnímu zahajovacímu zasedání, nemůžeme lehkovážně pominout jisté pochybnosti /pohnutí/, které by mohly zarmoutit nadšence.
Naše Kolej Patafyziky přišla konečně po dlouhém zrání na svět a svět přišel k ní /potlesk/, ale není v tom jakýsi úpadek a jakoby rozředění její patafyzické výstřednosti? /další pohnutí/. Nebojíme se říci docela hlasitě, a vy to slyšíte /velmi dobře, velmi dobře/, co si leckdo možná potichu myslí. A poněvadž bytí nemůže znamenat pro takové Kolegium o mnoho víc, než nutné zlo, byli bychom nakloněni váš názor sdílet, nebýt toho, že právě toto nutné zlo - kupodivu zásluhou rozporů, které obsahuje - má, jak se zdá, schopnost dovršit a prohloubit patafyzickou povahu našeho Kolegia: neboť kdybychom chtěli uzavírat patafyziku do hájemství nebytí, znamenalo by to, že ji pod záminkou ochrany před hranicemi bytí omezujeme /potlesk/. Patafyzika jedno i druhé přesahuje, a jak praví náš Statut, existence Koleje jí nemůže v žádném směru omezovat a ani tísnit, neboť je sama neomezenost . /Shromáždění povstává a zakládajícímu Vícekurátorovi tleská/. Kolegium nemuselo vzniknout, aby Patafyzika byla, Ontologicky, smíme-li použít tak hrubého adverbia, Patafyzika předchází bytí. A priori je to zřejmé, neboť bytí nemá víc příčiny k bytí, než jí má příčina. A posteriori je tomu právě tak, neboť projevy bytí jsou aberantní a jejich nutnost zcela nahodilá.
V nekonečně jiskřivé záři patafyzického světla je bytost pouhým paprskem, a nikoli nejjasnějším mezi všemi, které vychází z tohoto nevyčerpatelného slunce. A ta, již lidská nedostatečnost nazvala Stvořitele, byla, jak naznačuje náš nenasaditelný Kurátor dr. Faustroll /ovace/, jen první v čase čili v eternitě všech patafyziků. Jestliže Písmo líčí prvorozenou Moudrost hlasající: Nondum erant abyssi et jam concepta eram, nepochybujme, že tu jde o Patafyziku, až na to, že nebyla stvořena Boho ante secula, nýbrž naopak, jak všechno napovídá, stvořila jej ipsum et secula mezi jinými patafyzickými objekty. Svět je jen jeden z těchto objektů a lidé, když už zvyk žádá abychom je uváděli, jsou patafyzické sraženiny. /Výborně!/
Nynější doba ma tu možnost, že nám to slavnostně připomněla. Od zdánlivé smrti Jarryho se zdá, že ~~lidstvo~~ si lidstvi nevědomky vzalo za úkol ztělesnit - nikoli skutečněji, poněvadž to není možné - nýbrž otevřeněji a bleskověji výbušnou plnost a nekonečnou hojnost Patafyziky. /Hluboké ticho prozrazující napjatou pozornost/. Naše První Světové Kuchání Mozků a mír, který po něm následoval, naše prosperity a krize, naše neprodukce spojené s nedostatkem zboží, naše morálka a náš defétismus, oživující duch a vražedné spisy, naše vědecká mytologie a naši mystikové, naše občanské nebo vojenské ctnosti, naše revoluční víry, naše platonická a jiná zoufalství, naše fašistické, jakož i demokratické zuření, naše obsazení i osvobození, naše kolaborace i rezistence /žádná různá hnutí/, naše trumfy a naše katastrofy, průsvitnost našich vyzáblostí, jakož i černota našich trhů, pot nevyrušitelné a neodvratné obnovení křiku ulice, naše rádia, naše noviny, naše národní i mezinárodní organizace, naše řádné i mimořádné soudy, naše pedagogiky čer všech barev, naše nemoce i mánie, všechno, co se píše, všechno, co se zpívá, všechno, co se říká, a všechno, co se dělé, celá ta spousta směšné váženosti, všechny ty směšné šaškoviny, to Kolosseum blablabla, to všechno se zdá sladěno a m uspořádáno ~~tak~~ s tak podivuhodnou péčí, aby žádný falešný tón nemohl porušit tu všeobecnou a dokonalo Patafyzickou Harmonii. /Bouřlivý potlesk/.

A tu se tedy obracíme k vám, drazí milí přísedící, a pravíme: Otevřte oči a uvidíte /projevy souhlasu/. Jste šťastnější než svatý Pavel, který vnímal božství jen skrze hádanku a v zrcadle, kdežto vy vidíte Patafyziku tváří v tvář. A tak se ze slov našich učených Regentů, z příkladu nehynoucích Satrapů, z pokynů nejjasnějších Proveditorů nedozvíte nic víc, než vám ukazuje podívaná, kterou máte před sebou.
A těší nás, že se tu můžeme vrátit ke slovům velkého Patafyzika, bohužel nevědomého, doktora Panglossa: Patafyzicky se dá říci, že v nejpatafyzičtějším ze všech možných světů je všechno v nejlepším pořádku. Nemůže být víc Patafyziky, než je jí v tomto světě, protože tu není nic jiného. Tento svět je v skutečném rozsahu celá Kolej Patafyziky. /Bouřlivý potlesk//Výborně!/Proto je také úloha zde přítomné Koleje mnohem skromnější. A tím se dostávám k projednání další pochybnosti, kterou jsem vytušil ve vašich myslích. Nepocítili jste, třebas jen na okamžik a navzdory neocenitelným zárukám, které vám poskytují osoby našich Optimátů, povznesené nad každé podezření, nepocítili jste na prahu tohoto Kolegia jakousi váhavost? /nepokoj/ Kdo říká Kolegium, neříká vyučování? Kdo říká vážnost? Kdo říká vážnost, neříká antipatafyzičnost? Všechny tyto výrazy jsou akvivalentní. /Hluboký neklid./ Bylo by příliš snadné namítat, že nic nemůže být antipatafyzické, poněvadž všechno, ba i zásvětí všeho je patafyzické. To je patafyzicky zřejmé, nebrání to však, aby antipatafyzika nebyla.Nebot ta je a je hojná, je silná a je útočná. A v čem záleží? Zde se tedy věci obrací /všeobecný povzdech úlevy/: je to prostě neznalost vlastní patafyzické povahy, a právě tato neznalost je její bojovností, její silou, její hojností a kořenem jejího života. Opravdovost Boha a lidí, užitečnost tužeb a skutků, vážnost a váha vyučování a systémů nejsou patafyzické jen proto, že se vůbec nedovedou prohlásit za patafyzické a ani jimi nechtějí být, neboť bytostně nemohou jinak. /Všeobecný souhlas/. Decunt volentem fata /id est pataphysica/, nolentem trahunt. /Výborně!/ A tím je Kolegium Patafyziky založeno. /Souhlasné projevy/.
Neboť právě v něm se projevuje rozdíl mezi Patafyzikou jako ~~zamýšlenou~~ substancí bytí a nebytostí, dá-li se to tak říci, a Patafyzikou jako vědou o této substanci, čili jinými slovy mezi Patafyzikou, kterou děláme a kterou jsme. A proto také jsou, jak praví náš Statut, dva druhy patafyziků: na jedné straně ti, kteří jimi jsou, aniž to chtějí, či vědí, hlavně však aniž to chtějí vědět; to je, to musí být a to bude obrovská většina našich současníků. Na druhé straně jsou ti, kteří se uznávají za Patafyziky, hlásí se k tomu, požadují to a Patafyzikou plývají. V nich sídlí pravá patafyzická zásada, neboť "Patafyzika je věda". /Nekonečné ovace/.
Tyto vědomé patafyzicky shromažďuje naše patafyzické Kolegium ve své neužitečné arše, která se plaví za dobrodružstvím na potopě užitečnosti. Máme litovat, že se Kolegium nemůže honosit demokratickým duchem ani se obracet ke všem? Nepotřebujeme při potopě proudy velkého počtu, aby nesly noetické eso? Myslíte, že podnik, který nebere vážně vážnost ani smích, tu stydlivou vážnost, a který odmítá být lyricky lyrické, čemukoli sloužit i zachraňovat člověka nebo dokonce svět, což je ještě zajímavější, může mít ekumenické nároky? /Výkřiky ne, ne!/ Kolegium není žádná církev. Jeho úkolem není získat co nejvíc "duší". Většině z nich by se to ostatně nelíbilo, poněvadž ve své patafyzicky naivní neznalosti Patafyziky /kterou při tom ~~stělesňují~~/ nalézají nevalný posilující lék, bez něhož se už nedovedou obejít. /Odsuzující poznámky/.
Jsme přirození příslušníci menšiny /souhlasné poznámky/, přitom se však tím horlivěji chystáme k nadzemní plavbě ve svém novém náležitě parafinovaném esu, což je Kolej Patafyziky. /Potlesk a provolávání slávy, shromáždění povstává a zpívá hymnu Vojvodů/.

Stenografický záznam

Tento Statut a tento Proslov byly na příkaz Jeho Magnificence Vícekurátora Kolegia Patafyziky po osmi letech nově přetištěny ve své apodiktické nezměnitelnosti, z toho jednasedmdesát optimáckých výtisků na Charte Coingu spojených ametysty a jeden osobní výtisk Jeho Magnificence spojený čistým zlatem na autentickém rudém pergamenu z Pergama dne 15. vymozkovače LXXXIV, svátek Ubuova svědomí.

/Část ze souboru Anály Patafyziky/

Jacques Prévert:

PAN HOVŇOUS

Podívej se, Kominíčku,
říká vodě z nádobí,
ta důležitá osoba ve smutečním hubertusu a se stužkou v klopě,
to je Představený,
jmenuje se pan Hovňous.

Muž nepopíratelně Představený, který si má na čem zakládat, protože je synovcem Matky Představené, rozené Scaferlatiové, mladší sestry zesnulého plukovníka Alexise Scaferlatiho, který byl také představeným kláštera Svatého Spasitele v Lemplici nad Pitomkou na Horní Loiře, vrchní čistič zákopů v posledních ztracen ch chvílích života ve velkém požáru let 1914-18, bonvivám, přestože neseděl na halíři a dovedl se pro své muže rozkrájet, kterého naneštěstí rozpůlil v sedmnáctém granát z pětasedmdesátky, v listopadu, jedenáctého, neblahý balistický omyl přesně rok před příměřím. Muž, který ze sebe udělal velký pytel universitních znalostí, který nic nekazí, novátor, člověk, který vidí kupředu a který jde daleko a kterého přirozeně, jako všechny novátory, pomlouvají, závidí mu, žárlí na něho, útočí na něj, kritizují ho, a je obětí odporných politických, nízce demagogických machinací, jeho utrhači ho přímo obviňují, že si svoje skandální jmění nahrabal za okupace svými míchačkami, který ale od soudu hrdě odchází se vztyčenou hlavou, bílý jako sníh, když se byl sám obhájil s tak ohromnou myšlenkovou jasností, spojenou s tak vznešenými city, že závěr jeho řeči provázely nekonečné ovace. Vážení pánové, už před válkou jsem pracoval v cukru, v oceli, v ropě, v kůži, v kořešinách a ve vlně a v bavlně, ale také a především, jsem pracoval v betonu, a když byla vyhlášena válka udělal jsem totéž co Mac Mahon, a přestože bylo kudy utéci, já zůstal, a proti těm, kteří mají tu smutnou odvahu ~~kteří~~ sbírat kameny pomluv na zničené stavbě naší národní a dědičné hroudy, sotva zacelené po ranách této hrozné a nezbytné války, aby si jimi dovolili házet se zakyslou frenezií na neztečitelnou zeď soukromého života, stavím, parafrázuje, mohu-li tak říci, člověka, jenž je bez chvalořečí skutečným symbolem, s největším respektem jmenuji generála de Brabalant, a stavím proti nim pohrdáním míchačky a vlnitého plechu, ale všem, kteří chápou, protože jsou dědici tisícileté kultury, a nikoli ostrůvky machinační a opičí ideologie, jakož i utilitární, spokojím se s tím, že zde se stejným respektem vyvolám historickou a symbolickou přítomnost muže, který byl, při vší mé skromnosti, stejně jako já tupen, terčem útoků a nízce očernován ve své době.
To bylo před časem.
Mám v úmyslu mluvit o panu Thiersovi a prostě připomenout velmi prostá slova, jež tento velký státník pronesl, když osobně kladl v jednasedmdesátém základní kámen ke Zdi Komunardů. "Paříž se nedá zničit za týden. Když stavba pokračuje, vše pokračuje, a když se nehýbá z místa , je třeba jí pohnout." A to je můj zločin, pánové, že jsem v temných hodinách porážky, kde se mnoho z nás, i ti nejlepší, nikoho nechci obviňovat, nechalo zaskočit podvodnými vlnami invaze a neštěstí, pochopil do hloubi duše, že Stavbě je v nebezpečí, a tedy Fluctuat, pánové, et nec mergitur, jsem se dal do díla a pohnul jsem s ní, a v odpověď svým pomlouvačům připojím, že zeď nevystavíme z předsudků, zvláště pak ne na břehu Atlantiku tváří v tvář rozbouřeným živlům.
Tento muž, který zde triumfoval, kterého rozhlas vynesl do záře pochodní, kterého noviny přinášely na první straně, kterému se říkalo Čestný Velký Betonář na břehu moře, který každý den rozšiřoval svou rozsáhlou síť své zázračné činnosti lázeňské, průmyslové, syntetické i právní, je dnes v čele Hovňousova močkovitého trustu, který nese jeho jméno a který spojuje všechny podniky na výrobu Prefabrikovaného Hovniska na celém světě, jež má v co nejkratší době nahradit náhražku náhražky z pilinového prachu a drcenou zadkovinu z lahvových střepů, které až dosud spolu se strouhankou z drceného guana typu vroubkované kukuřice a s předvařenými a odsmrděnými psími vnitřnostmi tvořily Poválečné Močomouky racionálně používané při výrobě chleba.
A podívej se Kominíčku mého srdce,
jak ten muž není hrdý, přestože je to někdo, kdo za života vstupuje do dějin díky svému nehynoucímu heslu:

Dobrý jako Dobrý Hovňousův chléb !

Pohleď, jak se nezdráhá sám strčit ruce do těsta a jak využívá příležitosti, aby si

zajistil odbyt u početných rodin, které přišly na pohřeb ženě s velkým srdcem, a ve vůni Svátosti s naléhavou diskrétností strká malé pytlíky Hovnousových výběrových prvků vzorků do zvlhlé ruky Soustrasti, která mu přišla kondolovat. A každý zabalený je pytlík do letáku, na kterém je přetištěn text hlavních pasáží z jeho slavného projevu, který se konal na kongresu u Duponta z Nemoursu ve velkém zadním sále, kde se velký Dupont povaloval po svém ocelovém pultě a přijímal svou roztomilou a věrnou klientelu s neúnavnou velkou dušností.

Kanón, to je moje gusto,
Obecné Gusto, Světové Gusto,
a ještě kanón pro generála,
a ještě kanón pro zvíře,
a ještě kanón pro společnost

Jděte mi s tím někam, Kominíček praví,
na ten funus půjdu, očumovat mravy.

/přeložil: Josef Hajný/